

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ**

ПСИХОЛОГІЯ

*(для студентів 1 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»)*

ХАРКІВ – ХНУМГ – 2013

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Психологія» (для студентів 1 курсу денної форми навчання напрямку підготовки 6.030601 «Менеджмент») / Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад: І. М. Золотарьова, Н. В. Остряньська. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 14 с.

Укладачі: І. М. Золотарьова,
Н. В. Остряньська

Рецензент: канд. пед. наук, доцент О. О. Жигло

Рекомендовано кафедрою мовної підготовки, психології та педагогіки,
протокол №5 від 17 січня 2012 року

ЗМІСТ

Передмова	4
Правила оформлення контрольної роботи	4
Контрольні роботи	5
Критерії оцінювання контрольних робіт	8
Словник психологічних термінів	9
Список джерел.....	13

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт укладено з метою надання практичної допомоги студентам денної форми навчання, що готуються до складання заліку або екзамену.

Контрольні роботи укладено згідно з робочою програмою з урахуванням різних розділів та тем лекційного курсу.

Перед тим як виконувати контрольну роботу, студент повинен обов'язково прослухати установчі лекції та закріпити теоретичний матеріал на практичних заняттях.

Після прослуховування установчих лекцій студент має право бути допущеним до складання заліку або екзамену. Умовою допуску до заліку або екзамену є вчасно представлена контрольна робота з дисципліни.

Контрольна робота розглядається як різновид самостійної роботи студентів, що спрямована на формування вмінь самостійно працювати з теоретичним матеріалом, аналізувати найважливіші категорії дисципліни, встановлювати взаємозв'язок між її головними поняттями. У ході виконання контрольної роботи студент має навчитися визначати практичну спрямованість та значущість дисципліни, її зв'язок з іншими науками.

Ознайомившись із тематикою контрольних робіт, студент виконує варіант контрольної роботи, вказаний викладачем.

Безпосереднє виконання контрольної роботи передбачає декілька етапів:

1. Уважно прочитати конспект лекцій.
2. Проаналізувати теоретичний матеріал, що відпрацьовувався на практичних заняттях.
3. Уважно вивчити тематику контрольних робіт, що запропонована.
4. Підібрати відповідну літературу, у якій відбиваються обрані питання.
5. Зробити стислий конспект з тих питань, що обрано.
6. Обміркувати та проаналізувати теоретичні положення.
7. Чітко відповісти на поставлені питання, ілюструючи виклад конкретними прикладами.
8. Вказати практичну значущість питань, що розглядаються.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Роботу слід писати у зошиті шкільного зразка.
2. Чітко відокремлювати питання та розділи роботи.
3. Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати двох аркушів на одне питання.
4. Обов'язково вказати літературу, що була використана при підготовці до контрольної роботи.
5. Писати чітко та розбірливо.

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Варіант 1.

1. Поняття психології. Зв'язок психології з іншими науками.
2. Структура діяльності як форми активності людини.
3. Поняття здібностей.

Варіант 2.

1. Найважливіші категорії загальної психології.
2. Етапи еволюції психіки.
3. Структура здібностей.

Варіант 3.

1. Види діяльності людини.
2. Мислення як пізнавальний процес.
3. Функції емоцій.

Варіант 4.

1. Співвідношення понять «індивід-особистість».
2. Види пам'яті.
3. Логічні форми мислення.

Варіант 5.

1. Структура особистості.
2. Форми переживання почуттів.
3. Поняття соціальної групи.

Варіант 6.

1. Гра як вид діяльності людини.
2. Поняття волі.
3. Структура психології особистості.

Варіант 7

1. Навчання як вид діяльності людини.
2. Три сторони процесу спілкування.
3. Відчуття як пізнавальний процес.

Варіант 8.

1. Праця як вид діяльності людини.
2. «Я-концепція».
3. Види пам'яті.

Варіант 9.

1. Структура процесу спілкування.
2. Уява як пізнавальний процес.
3. Особливості педагогічної діяльності.

Варіант 10.

1. Типи темпераменту.
2. Взаємозв'язок мислення та уяви.
3. Здібності та типологія людей.

Варіант 11.

1. Пам`ять як пізнавальний процес.
2. Типи акцентуації характеру.
3. Види соціальних груп.

Варіант 12.

1. Засоби психічного захисту особистості.
2. Темперамент і тип вищої нервової діяльності.
3. Поняття потреби як джерела активності людини.

Варіант 13.

1. Поняття соціометрії
2. Психологія мислення.
3. Роль емоцій у професійній діяльності.

Варіант 14.

1. Поняття уваги.
2. Структура процесу навчання.
3. Комунікативний бік спілкування.

Варіант 15.

1. Поняття вербальних засобів спілкування.
2. Поняття характеру.
3. Рівні уваги.

Варіант 16.

1. Уява як аналітико-синтетичний процес.
2. Інтерактивний бік спілкування.
3. Види мислення.

Варіант 17.

1. Поняття невербальних засобів спілкування.
2. Поняття коефіцієнту інтелектуальної обдарованості.
3. Структура соціальної групи.

Варіант 18.

1. Інтерактивний бік спілкування.
2. Поняття лідерства.
3. Функції волі.

Варіант 19.

1. Співвідношення здібностей та задатків.
2. Розвиток уваги.
3. Темперамент та стиль індивідуальної діяльності.

Варіант 20.

1. Перцептивний бік спілкування.
2. Поняття мови та мовлення.
3. Види пам`яті.

Варіант 21.

1. Види мислення.
2. Поняття соціометрії та референтометрії.
3. Здібності та типологія людей.

Варіант 22.

1. Види лідерства.
2. Етапи формування характеру.
3. Функції емоцій.

Варіант 23.

1. Здібності та типологія людей.
2. Структура соціальної групи.
3. Типи темпераменту.

Варіант 24.

1. Уява та творчість. Розвиток уяви.
2. Структура соціальної групи.
3. Засоби опанування діяльності.

Варіант 25.

1. Типи темпераменту.
2. Поняття волі.
3. Структура здібностей.

Варіант 26.

1. Сучасні теорії особистості.
2. Мова та мислення.
3. Види здібностей.

Варіант 27.

1. Види мислення.
2. Здібності та типологія людей.
3. Поняття невербальних засобів спілкування.

Варіант 28.

1. Функції спілкування.
2. Процеси пам'яті.
3. Типи акцентуації характеру.

Варіант 29.

1. Структура особистості.
2. Поняття пізнавальних процесів.
3. Види діяльності людини.

Варіант 30.

1. Здібності та типологія людей.
2. Формування особистості у процесі навчання.
3. Поняття волі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Оцінка «Відмінно/А»	студент повністю відповів на три питання, змістовно проаналізував теоретичний матеріал, навів відповідні приклади. Виклад матеріалу вирізняється чіткістю та послідовністю.
Оцінка «Добре/В»	студент повністю відповів на три питання, змістовно проаналізував теоретичний матеріал, але у викладі матеріалу мають місце 1 неточність або одна помилка. Виклад матеріалу достатньо чіткий та послідовний.
Оцінка «Добре/С»	студент в цілому відповів на три питання, змістовно проаналізував теоретичний матеріал, але у викладі матеріалу мають місце 2-3 неточності або одна помилка. Виклад матеріалу не завжди достатньо чіткий та послідовний.
Оцінка «Задовільно/Д»	студент відповів на три питання, аналіз послідовний та чіткий, у викладі матеріалу мають місце 3-4 неточності або 2-3 помилки.
Оцінка «Задовільно/Е»	студент відповів на два питання, аналіз недостатньо послідовний та чіткий, мають місце 4-5 неточностей або 3-4 помилки.
Оцінка «Незадовільно/Ф»	студент відповів на одне питання або на всі три поверхово, аналіз матеріалу недостатньо послідовний, мають місце 3-4 помилки.
Оцінка «Незадовільно/Фх»	студент відповів на одне питання або на всі три поверхово, аналіз матеріалу не проведено, мають місце 4-5 помилок.

СЛОВНИК ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Абсолютний поріг чутливості – мінімальна сила подразника, яка здатна викликати ледь помітні відчуття.

Адаптація – зміна параметрів чутливості аналізаторів, пристосування їх до подразників.

Акцентування – створення нових образів шляхом підкреслювання певних рис.

Амнезія – втрата пам'яті, яка супроводжується іншими розумовими відхиленнями.

Аперцепція – вплив попереднього досвіду, знань, актуальних потреб, стану особистості та її сприймання.

Афазія – відхилення, що супроводжується проблемами вербального вираження, спричинене порушеннями в роботі мозку.

Афект – короткочасне бурхливе переживання людини (гнів, лють, жах, відчай, раптова радість).

Бажання – один із структурних компонентів розвитку вольового процесу: переживання людиною своїх актуальних потреб.

Біхевіоризм – психологічна школа, очолювана Дж. Уотсоном, яка ігнорувала і свідомість, і підсвідомість, і фокусувала свою увагу на вивчення поведінки як умовного рефлексу.

Відчуття – психічний процес, що полягає у відображенні мозком властивостей предметів і явищ об'єктивного світу, а також станів організму при безпосередньому впливі подразників на відповідні органи чуття.

Вміння – засвоєний суб'єктом спосіб виконання дій, який забезпечується сукупністю набутих знань і навичок.

Воля – свідомо саморегуляція людиною своєї поведінки й діяльності, регулююча функція мозку, яка полягає в здатності активно домагатися свідомо поставленої мети, переборюючи зовнішні та внутрішні перешкоди.

Геніальність – найвищий ступінь обдарованості людини, вияв її творчих сил, що має для життя суспільства історичне значення.

Гнів – психічний стан людини, фізіологічним механізмом якого є підвищення процесів збудження в корі головного мозку, викликаних певними негативними подразниками.

Діяльність – сукупність цілеспрямованих, усвідомлених дій, що передбачають позитивний наслідок, задоволення власних та соціальних потреб і інтересів.

Еволюція – поступовий розвиток явища, предмета при збереженні його сутнісної визначеності в процесі якісно-кількісних змін.

Екстеріоризація – трансформація розумової дії назовні у дію з предметами.

Екстраверт – за визначенням К.Юнга, особа, яка більше цікавиться зовнішнім світом і людьми.

Емоції – переживання людини, які виявляються в змінах поведінки, ставленні до всього, що нас оточує, та внутрішнього стану особистості.

Інтроверт – за визначенням Юнга, особа, яка більше цікавиться власними думками і почуттями.

Інтелектуальність – можливість розуміти та усвідомлювати навколишній світ, думати раціонально, вміти використовувати свій досвід та можливості у змінних умовах.

Загальна психологія – галузь психології, яка характеризує психіку людини в її ідеальному, сформованому варіанті.

Звичка – потреба людини виконувати певну дію, схильність до відносно стандартних дій.

Здібності – синтез індивідуально-типологічних особливостей особистості, що є умовами успішного здійснення певної діяльності.

Коефіцієнт інтелектуальності – міра рівня інтелекту людини з урахуванням індивідуального ментального та фізичного віку.

Комунікабельність – риса особистості, здатність її до спілкування з іншими людьми, товариськість.

Комунікація – фундаментальна ознака людської культури, яка полягає в інтенсивному взаємо-спілкуванні людей на основі обміну певною інформацією.

Конфлікт – критична психологічна ситуація, зіткнення складного внутрішнього світу особистості з умовами та вимогами життя.

Лідер – людина, яка завдяки своїм особистим якостям має найбільший вплив на членів соціальної групи.

Метод – система прийомів для досягнення поставленої мети.

Мимовільне запам'ятовування – форма запам'ятовування, що є продуктом певних дій (пізнавальних, практичних та ін.), крім мнє-мотичних; тобто запам'ятовування, яке здійснюється без спеціальної мети.

Мислення – процес опосередкованого та узагальненого відображення свідомістю людини предметів і явищ об'єктивної дійсності в їхніх істотних властивостях, зв'язках і відношеннях; вища форма відображення дійсності у психіці.

Міркування – ланцюг умовиводів, викладених у логічно-послідовній формі, або послідовний ряд суджень відносно якогось питання, де з попередніх суджень випливають наступні.

Мнемоніка – мистецтво запам'ятовування – сукупність формальних прийомів запам'ятовування, що забезпечують закріплення матеріалу в пам'яті, цей процес ґрунтується головним чином на асоціації.

Мова – суспільно зумовлена система словесних знаків, яка слугує засобом спілкування в певному суспільстві.

Мотив – спонукальна причина дій і вчинків людини.

Мотивація – сукупність мотивів, доказів для обґрунтування чогось; мотивування. Мотивація буває простою та складною, більш і менш усвідомленою.

Навичка – компонент діяльності, забезпечує індивіду спроможність виконувати певний вид діяльності раціонально, майстерно, кваліфіковано.

Навчання – процес оволодіння системою знань, понять, умінь і навичок, необхідних для орієнтації в сучасному світі.

Неформальна група – група людей, об'єднаних власними інтересами, цінностями та потребами.

Обдарованість – високий рівень задатків, схильностей особистості, сплав природженого і набутого індивідом.

Обсяг уваги – кількість об'єктів, які ми сприймаємо чітко.

Особистість – свідомо людина, наділена особливим генетичним кодом, яка реалізує свої потенційні можливості в процесі активної творчої діяльності, що не суперечить інтересам інших людей, суспільних законів і заповідей Божих.

Пам'ять – когнітивний процес збереження інформації для подальшого її використання.

Педагогіка – наука про закономірності виховання, навчання й освіти підростаючих поколінь.

Персоналізація – становлення особистості.

Підсвідомість – частина психіки особистості, про яку особа не знає (не усвідомлює), але яка має вплив на її поведінку.

Потреба – нестача чогось, що порушує наш спокій і рівновагу, спонукає нас до діяльності.

Почуття – психічні стани і процеси, у яких відображено емоційний бік духовного світу людини, її суб'єктивне переживання подій і емоційне ставлення до навколишньої дійсності.

Праця – цілеспрямована діяльність людини на освоєння та перетворення предметів, об'єктів, навколишнього світу чи створення нових, внаслідок чого задовольняються власні та суспільні потреби.

Психіка – здатність мозку відображати об'єктивну дійсність у формі відчуттів, уявлень, думок та інших суб'єктивних образів об'єктивного світу.

Психічні процеси – різні форми єдиного, цілісного відображення суб'єктом за допомогою центральної нервової системи об'єктивної дійсності. Розрізняють такі основні види психічних процесів: відчуття, сприймання, пам'ять, уявлення, уява, мислення, мовлення, почуття, увага, воля.

Психічні стани – психологічна характеристика особистості, що відбиває її порівняно тривалі душевні переживання.

Психоаналіз – психологічна школа, заснована З.Фрейдом у 1896 р., яка основну увагу приділяє підсвідомим ментальним процесам людини, як нормальної, так і з відхиленнями.

Психологія – наука про душу.

Референтна група – група, в якій кожна особистість знаходить себе, її приймають такою, якою вона є, дають їй можливість реалізувати весь свій потенціал, здібності, таланти.

Рефлекс – закономірна реакція організму на зміни зовнішнього чи внутрішнього середовища, здійснювана через центральну нервову систему у відповідь на подразнення рецепторів.

Рух – фізіологічна функція живого організму.

Свідоме – сфера психіки, що характеризується контролем свідомості за перебігом психічних процесів.

Свідомість – усвідомлення відчуттів, думок і почуттів особистості, які переживаються нею в дану мить.

Соціальна група – сукупність індивідів (особистостей), яка є одиницею структури суспільства.

Соціальна психологія – наука, яка вивчає причини, механізми та закономірності спільної діяльності людей, їх поведінки в групах і спільнотах, емоційні переживання, особливості взаємного спілкування, а також виникнення психічних станів індивіда в групі, колективі.

Соціометрія – галузь соціальної психології, предметом якої є між-особові відносини в малих соціальних групах.

Спілкування – один з універсальних способів вияву групової форми буття людей.

Темперамент – індивідуально-типологічна характеристика людини, що виявляється в силі, напруженості, швидкості та врівноваженості перебігу її психічних процесів.

Увага – форма психічної діяльності людини, виявляється у її спрямованості і зосередженості на певних об'єктах при одночасному абстрагуванні від інших.

Уміння – цілеспрямоване засвоєння знань, умінь, навичок, соціального досвіду з метою наступного використання їх у практичному житті.

Успіх – позитивний результат праці, діяльності, здобуток, доробок.

Уява – психічний процес, що полягає у створенні людиною нових образів, уявлень, думок на базі її попереднього досвіду.

Формальна група – об'єднання людей, яке має спільні органи управління, цілі, організоване на основі певного офіційного документу.

Характер – сукупність основних найбільш стійких якостей особистості, що сформувалися впродовж життя і виявляються в діях, вчинках і поведінці.

Ціль (мета) – ідеальне уявлення результату, який має бути досягнутий у ході людської діяльності

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Асмолов А.В. Психология личности. – М., 2002.
2. Выготский Л.С. Воображение и его развитие в детском возрасте. – Собр. соч., т.2. – М., 2000.
3. Выготский Л.С. Мышление и речь. – Там же.
4. Дубравська Д.М. Основи психології. – Львів, 2001.
5. Краткий психологический словарь / Под ред. Петровского А.В. – М., 1985.
6. Кузин В.С. Психология: Учебник. – М., 1997.
7. Леонтьев А.А. Язык. Речь. Речевая деятельность. – М., 1998.
8. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 1997.
9. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. – М., 2005.
10. Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. – К., 2001.
11. Максименко С.Д. Психологія. – К., 2007.
12. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посібник. – К., 1998.
13. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.
14. Основи психології / Під ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. – К.: Либідь, 1999.
15. Основи психології. Навчальний посібник / Під ред. А.І.Векаріс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.-К., 2005.
16. Основи психології та педагогіки / За ред. Степанова О.М., Фіцули М.М. та ін. – К., 2003.
17. Психологія / Під ред. Ю.Л.Трофімова. – К.: Либідь, 2001.
18. Психология. Учебник для гуманитарных вузов / Под ред. Дружинина В.Н. – СПб.: Питер, 2006.
19. Психология. Учебник для технических вузов / Под ред. Дружинина В.Н. – СПб.: Питер, 2000.
20. Психология и педагогика: Учебное пособие. – М., 2002.
21. Реан А.А., Бордовская В.Н., Розум С.И. Психология и педагогика. Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2001.
22. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – Санкт-Петербург, 2001.
23. Столяренко Л.Д. Основы психологии. – Ростов-на-Дону, 2009.
24. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія. – К.: Либідь, 2002.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до практичних занять та самостійної роботи
з дисципліни
«Психологія»
(для студентів I курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»)

Укладачі: **ЗОЛОТАРЬОВА** Ірина Миколаївна,
ОСТРЯНСЬКА Наталія Віталіївна

Відповідальний за випуск *О. О. Жигло*

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2012, поз.570 М.

Підп. до друку 09.04.2012

Друк на різнографі.

Тираж 50 пр.

Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. 0,82

Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011